

yoksa, kepek, yüksek lifli ekmekler ve tahıllar, çilek, kuru meyve veya kuru erik diyetine eklenmelidir (42).

- Hasta hekimi ya da en yakın sağlık kuruluşuna başvurması gereken durumlar hakkında bilgilendirilmelidir.
- Yara yeri çevresinde kızarıklık ya da şişlik,
- Yara yerinden akıntı olması ve yara yeri pansumanının çok miktarda kan ve vücut sıvısı ile ıslanması,
- Hekimin önerdiği ağrı kesici ilaçla geçmeyen ağrı veya ağrıda artış,
- Bulantı, kusma ya da ishal,
- Beslenme durumunda yetersizlik,
- Solunum sıkıntısı,
- Yeni başlayan ya da giderek kötüleşen öksürük ve olağan dışı (sarı veya yeşil renkli, kötü kokulu) balgam
- Yüksek ateş (38°C ve üstü) (36).

KAYNAKLAR

1. Aygin, D., Gül, A. Geçmişten günümüze cerrahi ve cerrahi hemşireliğinin yeri. *İstanbul Gelişim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2021; 15 (2021), 692-704. Doi:10.38079/igusabder.973827
2. Uraz, Ö., Günay, U. Cerrahi kliniklerde çalışan hemşirelerin ameliyat sonrası sık görülen semptomlara yönelik tamamlayıcı ve alternatif yöntemlere ilişkin bilgi ve uygulamaları. *YOBU Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 2020; 1(1), 1-10.
3. Bilik, Ö. Klinikten eve uzanan yolculuk: Ameliyat olan hastaların evde bakımı. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 2017; 33(1),114-127.
4. Dal, Ü., Bulut, H., Güler Demir, S. Cerrahi girişim sonrası hastaların evde yaşadıkları sorunlar. *Bakırköy Tıp Dergisi*, 2012; 8, 34-40. Doi: 10.5350/BTDMJB201208106
5. Tu, J., Inthavong, K., & Ahmadi, G. (2013). The Human Respiratory System. In *Computational Fluid and Particle Dynamics in the Human Respiratory System* (p. 19-44). Springer Dordrecht. Doi: 10.1007/978-94-007-4488-2_2
6. Olgun, N., Eti Aslan F, Sert H. (2017). Solunum Fonksiyonlarının Değerlendirilmesi. Ayfer Karadakovan, Fatma Eti Aslan (Ed.), *Dahili ve Cerrahi Hastalıklarda Bakım* içinde (s. 327-334). Ankara: Akademisyen Kitabevi.
7. Yurtsever S. (2017). Solunum Sistemi ve İlişkili bozukluklar. Fatma Eti Aslan, Neriman Olgun (Ed.). *Fizyopatoloji* içinde (s. 321-346). Ankara: Akademisyen Kitabevi.
8. Rees, H. (2018). Assessment Of Respiratory System, Care of Patients Requiring Oxygen Therapy or Tracheostomy. In Nicole M Heimgartner (Eds.), *Medical-Surgical nursing concepts for interprofessional collaborative care* (9th ed., pp. 508-546). Elsevier.
9. Cebeci, F. (2016). Solunum Sistemi Cerrahisinde Bakım. Fatma Eti Aslan (Ed.), *Cerrahi Bakım Vaka Analizleri ile Birlikte* içinde (s. 531-582). Ankara: Akademisyen Yayınevi.
10. Hopper, P.D., Bradford, J.L. (2015). Understanding the Respiratory System. In Linda S. Williams, Paula D. Hopper (Eds.), *Understanding Medical Surgical Nursing* (5th ed., pp. 592-624). Philadelphia: F.A. Davis Company.

11. Mayland, C.R., Ho, Q.M., Doughty, H.C., et al. The palliative care needs and experiences of people with advanced head and neck cancer: A scoping review. *Palliat Med.*, 2021; 35(1), 27-44. Doi: 10.1177/0269216320963892.
12. National Cancer Institute (2021). *Head and Neck Cancer*. (21/09/2022 accessed from <https://www.cancer.gov/types/head-and-neck/head-neck-fact-sheet>).
13. Fang, C.Y., Heckman, C.J. Informational and support needs of patients with head and neck cancer: current status and emerging issues. *Cancers of the Head & Neck 1*, 2016; 15(2016), 1-9. Doi: 10.1186/s41199-016-0017-6
14. Cancer Council Australia (2021). *Understanding Head and Neck Cancers*. (18/09/2022 accessed from <https://www.cancer.org.au/assets/pdf/understanding-head-and-neck-cancer-booklet>).
15. American Cancer Society (2022). *Cancer Facts & Figures 2022*. (19/09/2022 accessed from <https://www.cancer.org/content/dam/cancer-org/research/cancer-facts-and-statistics/annual-cancer-facts-and-figures/2022/2022-cancer-facts-and-figures.pdf>).
16. Linda Worman, M. (2018). Care of Patients With Noninfectious Upper Respiratory Problems. In Nicole M Heimgartner (Eds.), *Medical-Surgical nursing concepts for interprofessional collaborative care* (9th ed., pp. 547-562). Elsevier.
17. Canbolat Seyman, Ç., Şenol Çelik S. Trakeostomili hastalarda yaşam kalitesi ve hemşirelik bakımı. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 2019; 6(1), 59-64.
18. Kaur, R., Kumar, P. Quality of Life After Tracheostomy. A Retrospective Study in a Tertiary Care Centre. *Acta Scientific Otolaryngology*, 2022; 4.3 (2022), 41-48.
19. Karaca, T. Nursing care: Basic principles of tracheostomy care at home. *International Journal Of Advanced Research*, 2016; 4 (6), 494-497. Doi:10.21474/Ijar01
20. Gündoğdu, Ş., Aydın, G. Solunum sistemi hastalıklarında muayene bulguları. *Klinik Tıp Aile Hekimliği Dergisi*, 2017; 9(6), 1-6.
21. Ortaç Ersoy, E. (2019). Akut Solunum Yetmezliği Tipleri, Klinik Bulgular ve Yönetim. Arzu Mirici, Elif Babaoglu, Pınar Mutlu (Ed.) *Göğüs Hastalıkları* içinde (s.3-13). Türkiye Solunum Araştırmaları Derneği (18.09.2022 tarihinde <https://www.solunum.org.tr/TusadData/Book/853/1412021103138-1072020171056bolum16.pdf> adresinden ulaşılmıştır).
22. Türk Toraks Derneği Solunum Yetmezliği Yoğun Bakım Çalışma Grubu (2022). *Trakeostomi Bilgilendirme Kitapçığı*. (15/09/2022 tarihinde <https://toraks.org.tr/site/sf/books/2022/05/26b2149ec18f3e0015c0f7a76921067c73a6b429a098579211d400e1ab4b5166.pdf> adresinden ulaşılmıştır).
23. The Somerset West Community Health Centre. Caregiver's Guide to In Respiratory Care The Home Adult (12/09/2022 accessed from https://www.champlainhealthline.ca/healthlibrary_docs/Caregiver-GuideRespiratoryCareAdult.pdf
24. Tracheostomy Care Bundle (2017). Routine Care Of The Patient With A Tracheostomy. (03/10/2022 accessed from <https://www.ccs-sth.org/resources/Documents/Tracheostomy%20Care%20Group/TC%20Bundle%202017.pdf>).
25. Milli Eğitim Bakanlığı (2011). Aspirasyon. (03/10/2022 tarihinde http://www.megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/moduller_pdf/Aspirasyon.pdf adresinden ulaşılmıştır).
26. Craven, R.F., Hirnle, C.J., Jensen, S. (2013). *Procedure Checklists for Fundamentals of Nursing Human Health and Function* (7th edition). Suctioning a Tracheostomy Wolters Kluwer Health | Lippincott Williams & Wilkins. (24/09/2022 accessed from <https://downloads.lww.com/wol->

- terskluwer_vitalstream_com/sample-content/9780781788786_craven/samples/pdf/35/10975-35_CH35_10.pdf)
27. Çocuk Göğüs Hastalıkları Derneği. Trakeostomili Çocuk Bakımı Aile Kitapçığı. (04/10/2022 tarihinde <https://www.cocukgogus.org/tr/files/download/p1f2gld1dl5t72g85af19pl1e5q4.pdf> adresinden ulaşılmıştır).
 28. Alberta Childeren's Hospital (2018). Tracheostomy and Ventilator Education Program, Module 7: Humidity (07/10/2022 accessed from <http://fcrc.albertahealthservices.ca/health-information/tracheostomy/doc/Mod07-Humidity.pdf>)
 29. Türk Hastane Enfeksiyonları ve Kontrolü Derneği Sağlık Hizmeti İle İlişkili Pnömoninin Önlenmesi Kılavuzu Çalışma Grubu. Sağlık Hizmeti İle İlişkili Pnömoninin Önlenmesi Kılavuzu. Hastane İnfeksiyonları Dergisi, 2008;12 (Ek:2), 3-14. http://www.hider.org.tr/global/Dernek_Kilavuzlari/2008-12-Ek2-003-014.pdf
 30. Kutluk, A.C. (2019). Palyatif Bakımda Trakeostomi. Adem Akçakaya (Ed.), *Palyatif Bakım ve Tip* içinde (s. 288-291). İstanbul: İstanbul Medikal Sağlık ve Yayıncılık
 31. St George's Healthcare NHS Trust (2012). Guidelines for the Care of Patients with Tracheostomy Tubes (23/09/2022 accessed from file:///C:/Users/Windows%207/Downloads/7%20Guidelines%20for%20the%20Care%20of%20Patients%20with%20Tracheostomy%20Tubes%20-%20Jan12_1%20(2).pdf).
 32. Wojnar, M., McGinn, J.D. (2011). Care of the patient with a tracheotomy. In Peggy A. Seidman, David Goldenberg, Elizabeth H. Sinz (Eds.), *Tracheostomy Management A Multidisciplinary Approach* (pp. 165-180). New York: Cambridge University Press.
 33. Collage of Resiratory Therapists of Ontario (2007). Home Ventilation & Tracheostomy Care. (07/10/2022 accessed from <https://www.lhsc.on.ca/media/2366/download>).
 34. Şahin, H., Naz, İ., Aksel, N., et al. Outcomes of pulmonary rehabilitation after lung resection in patients with lung cancer. *Turkish Journal of Thoracic and Cardiovascular Surger*, 2022;30(2), 227-234. Doi: 10.5606/tgkdc.dergisi.2022.21595
 35. Michigan Medicine University (2021). A Guide to Thoracic Surgery for Patients and Families Section of Thoracic Surgery Department of Surgery (28/09/2022 accessed from <https://www.med.umich.edu/1libr/Surgery/ThoracicSurgery/ThoracicSurgeryGuide.pdf>)
 36. Central East Regional Thoracic Program and Thoracic Diagnostic Assessment Unit Your Lung Surgery <https://www.lakeridgehealth.on.ca/en/resources/cercp-lung-surgery.pdf>.
 37. Pekmezci, D., Akyol Mutlu, A. Yara İyileşmesinde Güncel Yaklaşımlar Makro Besin Ögelerinin Rolü. *H.Ü Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 2019; 6(1), 1-16.
 38. NHS Foundation Trust Liverpool Heart and Chest Hospital (2015). Going Home After .thoracic or Lung Surgery (vers 3). (22/09/2022 accessed from <https://www.lhch.nhs.uk/media/1113/thoracic-surgery-discharge-information-march-15.pdf>)
 39. Yavuz, M., Köze Şahin, B., Alkan, D., ve ark. 2015 Hastaların Ameliyat Öncesi ve Sonrasında Solunum Egzersizlerini Uygulama Durumları. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi* 2015, 31(2), 1-7.
 40. Türk Toraks Derneği (2019). Solunumsal Rehabilitasyon. (06/10/2022 tarihinde file:///D:/solunum%20sistemi%20cerrahisi%20kitap/trakeostomi/derin%20solunum.pdf adresinden ulaşılmıştır).
 41. Hussein Elsayed, E., Mohamed Taha, N. Effect of Breathing Exercises on Quality of Recovery Among Postoperative Patients. *International Journal of Studies in Nursing*, 2018;3(3),151-158.

42. McMaster University, Division of Thoracic Surgery (2012). Lung Surgery Handbook Guiding You Through Your Lung Surgery (Vers 1) (27/09/2022 accessed from <https://www.stjoes.ca/hospital-services/chest-program/thoracic-surgery/sjh2012-01-lung-surgery-handbook-final-v1small.pdf>)
43. NHS Trust Leeds Teaching Hospitals (2019). Enhanced Recovery after Lung Surgery Your guide to a good recovery (2th ed. Vers. 1) (20/09/2022 accessed from <https://www.leedsth.nhs.uk/assets/Cancer/9d50dd857a/FINAL-ERP-after-lung-surgery-07-2019.pdf>)